

EDITORIAL

Ilabi nga pasangkaron ang pagbato sang pumuluyo sa rehimen US-Marcos

Sa nagligad nga tuig, tayuyon nga nagapagsik ang ululupod nga mga hublag sang pumuluyong Pilipino agud ipakigbato ang ila palangabuhian, pangapinan ang mga kinamatarung, isulong ang katarungan, kag itib-ong ang pungsodnon nga kahilwayan. Sa atubang sang indi masolbar nga krisis sang nagahari nga sistema nga malakolonyal kag malapyudal, wala tuo ang mga patakaran kag tikang kontra-nasyunal kag kontra-demokratiko sang pasistang rehimen US-Marcos. Ginatulod sang mga ini ang masa sang pumuluyo nga mag-isa kag maghimakas batuk sa ila nga paghari.

Nagasangkad ang kubay sang mga mamumugon, kag ordinaryo nga empleyado nga nagahimakas para sa ila kinamatarung sa makabuhi nga suhol kag sweldo. Ilabi pa nga nagabakod ang panindugan sang mga drayber kag opereytor sang dyip sa pagpangapin nila sang ila palangabuhian batuk sa *jeepney phaseout*. Kaisa nila ang mga pamatan-on nga nagapamatok man sa nagahana nga pagtaas sang matrikula kag gasto sa edukasyon. Sa nagkalain-lain nga bahin sang pungsod, ginapangapinan sang pumuluyo ang ila kinamatarung sa duta, kabukiran, kasubaan kag kadagatan, kag mga

ginakuhaan sang palangabuhian batuk sa pagpanghugakom kag pagpangwasak sang magkasabwat nga mga dumuluong, dalagko nga kapitalista kag agalon mayduta. Ginasukot nila ang rehimen US-Marcos sa lubha nga kakulang nga pagpangandam kag aksyon sa atubang sang grabe nga kahalitan tuga sang tig-ilinit sa panahon sang El Niño kag mga patakaran sini nga nagaguba sa kinaiyahan.

Nagbuylo ang pagbato sang malapad nga kubay sang pumuluyo sa

padihot nga *charter change* sang mga alipures ni Marcos, para sementuhon ang mga patakaran neoliberal sa konstitusyon 1987 kag tuyuon nga ilusot ang mga pagligwat agud mapalawig ang poder sang mga pulitiko. Nagabuylo man ang pagbato sa pagpasilabot sang militar sang US sa Pilipinas, pagpanulsol sini sang gyera kag pag-guyod sang pungsod sa imperyalista nga kinagamo sini sa China, samtang nagapanawagan ang pungsod sang matawhay nga pagsolbar sa mga hambalanon sa tunga sang Pilipinas kag China kaangot sang mga teritoryo pandagat sa West Philippine Sea. Nagapadayon kag padayon man nga nagalapad ang pagsuporta sa pumuluyong Palestino batuk sa henosidyo sang updanay nga US kag Zionistang Israel. Ilabi nga mangisog nga nagabato ang pumuluyo sa nagabaskog nga pasismo ni Marcos. Kadalag-an nila ang desisyon sang Korte Suprema kontra sa *Red-tagging* kag pabor sa paghatag sang *writ of amparo* sa mga biktima sini.

Ang wala tuo nga militante nga pagbato sang pumuluyo ang mga patimaan sang indi masolbar nga krisis sa ekonomya kag pulitika sang nagahari nga sistema. Sa idalom sang paantus kag mapamigos nga mga tikang sang kontra-pumuluyo kag papet nga rehimen Marcos, wala iban nga paaliwansan ang masa sang pumuluyo kundi ang maghiliugyon, maghulag kag magbato. Sa atubang

sang pagpabungol-bungol kag pagpa-bulag-bulag ni Marcos, kinahanglan ilabi pa nga pabaskugon ang singgit sang pumuluyo para sa ginapangayo nila nga hinanali kag pangmalawigon nga pagbag-o. Agud epektibo nga magbato, kinahanglan nga mapahulag ang labaw ka mas malapad nga kubay sang masa sang pumuluyo.

Para pahulagon ang malapad nga pumuluyo kag ibun-ag ang ila inisyatiba sa pagbato, dapat magsugod sa lebel sang pampulitika nga kamuklatan kag kahandaon sang masa. Sandigan nga tudlo sang Partido nga dapat pahulagon ang mas aktibo kag abante nga bahin sang masa, agud nga lab-uton ang nahanunga kag bu-yukon ang naulihi. Kasugpon sini, katungdanan sang nagapanguna nga mga pwersang pungsodnon-demokratiko nga pukawon kag buyukon ang masa nga maghulag paagi sa paglabot kag pagpakig-isa sa nagkalain-lain nila nga organisasyon, ukon pagtukod sang nagkalain lain nga klase sang asosasyon nga nakabase sa nagahili-ugyon nga panindugan sang masa sa tingkad nga mga hambalanon sang pumuluyo.

Dako nga isip sang masa ang andam nga magpasakop sa pungsodnon-demokratiko nga mga organisasyon kag determinado nga maghulag

para sa komprehensibo nga pagbag-o pangkatilingban. Dapat sila malapanan nga organisahon. Apang tuman pa ka mas madamo ang andam nga magpatapo kag makigbahin sa sandigan sang nagkalain-lain nga progresibo, makipungsodnon kag maki-pumuluyo nga mga handum, ukon sa sandigan sang ordinaryo kag komun nga mga hibubun-ot sa palangabuhian ukon palangitan-an. Andam sila nga magpasakop sa nagkalain-lain nga porma sang organisasyon, kag bukas sa nagkalain-lain nga pamaagi sa paghulag. Dapat sila nga lab-uton, tukuron ang haum nga porma sang mga organisasyon kag giyahan sa banas sang militante nga pagbato. Dapat paluntaron ang pagkamatinugahon sa mga pamaagi kag porma sang pag-organisa kag pagpahulag sa masa.

Padulong diri, hugot nga katungdanan sang tanan nga pungsodnon-demokratiko nga pwersa nga maukod nga magkadto sa masa kag ubos-kusog nga tigayunon ang pangkatilingban nga pagpaniyasat, pagpropaganda kag pag-organisa. Dapat magpadulong kag lubos-panahon nga mag-sulod sila sa mga pabrika, imol nga komunidad sa kasyudaran kag kabukiran, mangin sa mga eskwelahan, talatapan, kag kung sa diin man na-

gapuyo ukon nagapangabuhi ang masa. Paagi sini, matukiban ang haum ukon epektibo nga porma, daan man ukon bag-o, sang pagpropaganda kag pag-organisa sa masa.

Dapat mangin makahas, mabas-kog ang kabubut-on, may inisyatiba kag matinugahon sa pagpropaganda kag pag-organisa sa masa. Dapat panginbabawan ang tanan nga porma sang burukratismo kag liberalismo, kag magbantay sa populismo, ikogismo, komandismo kag pagpaka-igo na lang sa hapaw nga pagpropaganda. Kinahanglan nga kakson ang ginkagawian nga mga pamaagi kag istilo sang paghulag nga nagapugong sa ikasarang sang pungsodnon-demokratiko nga mga pwersa nga hibalon ang kongkreto nga kahimtangan sang masa, ang nagkalain-lain nila nga hambalanon, mga komun nga handum, lebel sang ila nga kamuklatan kag kahandaon nga maghulag kag magbato.

Maukod ang handum sang pumuluyong Pilipino nga magbato sa atubang sang matalom nga krisis kag wala-untat nga pagpa-antus kag pagpamigos sa ila sang kontra-pumuluyo kag pasista nga rehimen US-Marcos. Determinado sila nga isulong ang ila paghimakas para sa ila kaayuhan, palangabuhian, kag mga sandigan nga kinamatarung, kag para sa kahilwayan kag kaluwasan sang pungsod.

Ang hugot nga paghandum sang pumuluyo nga magbato ang dapat tumbasan sang determinasyon sang mga pwersa nga pungsodnon-demokratiko nga pukawon, organisahon kag pahulagon ang mga mamumugon, mangunguma, masang anakbalhas, kag tanan nga demokratikong sektor. Dapat magserbe nga sulundon ang mga kadre kag katapo sang Partido sa pagpanguna sa wala kataka nga pakig-upod, pagpukaw kag pag-organisa agud nga padalumon kag palaparon ang mga gamot sang Partido sa kubay sang masa. Dapat sila nga mamuno sa pag-ugmad sang ispiritu sang pagsandig kag pagsalig sa masa, kag sa panindugan nga ang masa lang ang tigtuga sang kasaysayan.

AB

 <p>Tuig LV No. 10 Mayo 21, 2024</p> <hr/> <p>Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauwang sang aton pahayagan.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Ilabi nga pasangaron ang pagbato sang pumuluyo sa rehimen US-Marcos 1 International Peoples' Tribunal 3 Sin-o ang pinakadalagko nga <i>Red-tagger</i>? 4 Militar sang US kag Australia yara pa gihapon 5 Mga protesta 5 Batuan ang operasyon sang MMCI sa Kalinga 6 Mga minero sa Benguet, nagbarikada 7 Wala sa gihapon hustisya sa Marawi City 7 68 ektarya nga duta, nadaog 7 "Limpyo" nga enerhiya sa Batangas 8 Sa malip-ot nga pulong 9 Pagpamomba, pag-aresto kag kapintas 10 Ika-76 tuig sang Al Nakba, gindumdom 10</p>
<p>Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p> ang.bayan@cpp.ph</p>	

IPT: US, Duterte, kag Marcos Jr, napamatud-an nga may sala sa mga krimen sa gyera

Ginhukman sang International People's Tribunal (IPT) sini nga Mayo 18 nga may sala ang rehimen Duterte kag Marcos Jr, ang gubyerno ng Republika ng Pilipinas (GRP), kag ang US nga gintiglawasan ni Joseph Biden, sa paglapas sa mga tawhanon nga kinamatarung sang mga Pilipino, kag sa internasyunal nga makitawhanon nga laye.

Ang IPT ang isa ka pangkalibutanon nga hukmanan nga ginabug-os sang mga ligal nga eksperto nga naga-imbestigar sa mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung kag internasyunal nga makitawhanon nga laye sa nagkalain-lain nga pungsod. Gintukod ini sadtong 1979 kag nakahikot na sang 46 ka sesyon, kabahin ang anom bahin sa Pilipinas.

Sandig kay Severine de Laveleye, myembro sang Chamber of Representatives sang Belgium, kag isa sa mga huwes sang IPT subong nga tuig, napamatud-an sa ila nga paghukom nga nagapadayon halin sa nagligad nga rehimen Duterte tubto sa subong nga rehimen Marcos ang sistematisado nga paglapas sa mga tawhanon nga kinamatarung sang mga kritiko sa pagdumalahan, nga suportado sang US.

Pamatuod diri ang mga nalista nga kaso sang pagpanilag, pamahog, pag-abdak kag pilit nga pagkadula, pagpatay kag pagmasaker sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa mga sibilyan nga kritiko sang gubyerno sa idalom sang *counterinsurgency program* sang duha ka rehimen.

Pila sa mga kaso nga tingkad sa paghukom ang pagmasaker sang AFP sa mga sibilyan, kabahin na ang pamilya Fausto sa Negros, ang mga Tumandok sa Panay, kag ang boluntir nga mga manunudlo sang mga eskwelahan nga Lumad sa Mindanao.

Magluwas pa diri ang *aerial bombings* sa mga komunidad nga ginadikit sang militar sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Sa record sang

Karapatan, may yara sang 378,203 ka biktima sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung nga kaangot sa mga pampamomba sa idalom sang rehimen Duterte, samtang 27,391 naman sa idalom sang rehimen Marcos.

Kabahin man sa ginhukman sa tribunal ang mga kaso sang indi makitawhanon nga pagkabig sang militar sa mga katapo sang BHB. Napamatud-an sa ila paghukom nga padayon sa gihapon ang pagpatay sang militar sa mga hangaway sang BHB nga *hors de combat* ukon wala sang ikasarang nga magbato. Magluwas pa diri, may nadokumento man nga mga kaso sang paglapas sang militar sa mga bangkay sang mga ginpatay nga mga rebolusyonaryong hangaway.

"Ang kadamuon kag kasunson sang kasubong sini nga mga kaso ang makapamatuod nga ginahimo ini isip kabahin sang patakaran sang GRP," dugang sang mga huwes.

Kaangot sini, ginhatagan tum-ok man sang IPT ang pagsuporta sang US sa programa nga kontra-insurensya sang gubyerno sang Pilipinas.

nas, nga suno sa ila naghaling sa estratehiya sang US.

Matandaan nga isa sa mga katuyuan sang Balikatan *exercises* ang pagbaskugon ang sa ila kahandaan sang GRP sa *counterinsurgency*. Magluwas pa diri, naglab-ot na sa \$1.14 bilyon ang bili sang kagamitan militar nga gintigana sang US sa Pilipinas.

Samtang, gin-uyunan sang mga grupo sa tawhanon nga kinamatarung sa Pilipinas ang hukom sang IPT.

"Ginpaslaw na sang lokal nga mekanismo ang pagpangita sang hustisya sang mga biktima diri sa Pilipinas, amo nga tuman nga dako nga patag ang International Peoples' Tribunal para makaangkon sang kahigayunan ang mga biktima nga pamatian ang mga kaso sang paglapas sang administrasyong Duterte kag Marcos Jr sa tawhanon nga kinamatarung nila," hambal ni Atty. Sol Taule, abogado para sa grupo nga Karapatan sa isa ka *press conference*.

Katuyuan sang mga grupo sa tawhanon nga kinamatarung nga ipalapnag ang hukom sang IPT sa mga komunidad kag iban pa nga mga organisasyon, kag dal-on ini sa Kongreso, isip kabahin sang ila aksyon para mapasabat ang mga may kahilabtan sa mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa idalom sang duha ka rehimen.

"Sa pagbalik naton sang hukom sang IPT sa mga komunidad, ipa-at-hag naton sa aton nga mga kasi-manwa nga kinahanglan sang padayon nga edukasyon kag paghulag para sa proteksyon kag pagsulong sang aton nga mga kinamatarung," hambal ni Raymond Palatino, pangkabilogan nga tiglikom sang Bagong Alyansang Makabayan.

Sin-o ang pinakadalagko nga *Red-tagger*?

Sa nagligad nga mga tinuig tubtob subong, sa pagpanguna sang batalyon sang Armed Forces of the Philippines, mga yunit sang Philippine National Police, amo man sang mga upisyal sang NTF-Elcac kag Anti-Terrorism Council, gintigayon ang wala untat nga *Red-tagging*, pagpang-guba kag malisyoso nga pagdalahig sa mga sibilyan kag ila mga organisasyon sa armadong kahublagan. Madugay na ini nga ginahimo sang reaksyunaryong estado apang nagbaskog kag nangin sistematiko halin sadtong nagligad nga rehimen Duterte tubtob subong nga rehimen Marcos. Kabahin ini sang mahigko nga kontra-insurhensya nga gyera sang reaksyunaryo nga estado nga nakati-on sa mga sibilyan.

Sa panahon ni Duterte, wala sektor, industriya, organisasyon ukon indibidwal nga may bisan gamay sang pagka kritikal sa iya nga paghari, kabahin ang mga kritiko sa iya nga kriminal nga "gyera kontra-druga," ang ginluwas sa iya pagpamahog. Sadtong 2018, sa tabon sang pagsumpo sa "Red October," nga kuno tuyo para pabagsakon ang iya nga rehimen, ginlunsar ni Duterte ang kampanya sang malaparan nga pagdalahig sa mga pwersa kag organisasyon nga nagabato sa iya nga rehimen. Linibo ka tawong-midya, estudyante, lider kag myembro sang mga pungsodnon-demokratiko nga organisasyon, atleta kag artista ang ginpaandaman ni Duterte kag iya mga upisyal militar.

Sa nagligad nga mga tuig tubtob subong, indi maisip ang mga aktibidad, porum kag pagpalapnag sang mga pagpang-guba kag *Red-tagging* sang nagkalain-lain nga mga yunit militar sa midya, mga eskwelahan kag sa kabukiran. Bisang sadtong panahon sang pandemya nga Covid-19, sako ang mga yunit nga ini sa malisyoso nga pag-angot sa mga sibilyan sa armado nga kahublagan para pilit sila nga "pasungkaon" kag bungkaon ang ila nga mga organisasyon masa. Ang mga yunit militar man nga ini ang naglunsar sang nagkalain-lain nga mga "youth summit" sa mga unibersidad kag mga komunidad sang mangunguma nga masa-

mi nagakadala sa pagpang-guba sa mga progresibo nga institusyon kag mga dayag nga organisasyon masa.

Gingamit sang rehimen ang madamo nga upisyal sa lebel-baryo kag munisipalidad para ipton ang ila mga kabaryo kag ilikaw ang krimen sa AFP sa tagsa nila ka sakop.

Pinakalutaw nga nagatiglawas sang taktika nga ini ang NTF-Elcac, nga ginpugaran sang pinakabat-ulan nga *Red-tagger* pareho nila ni Hermogenes Esperon Jr, Colonel Harold Cabunoc, Mocha Uson, Lorraine Badoy, Jeffrey Celiz, Salvador Panelo kag madamo pa nga iban. Sa Senado, kasan-o lang, ginpangunahan ni Ronald "Bato" de la Rosa ang wala tuo nga pag-*red-tag* upod ang mga nagtraydor pareho nila ni Noel Legaspi, Joy Saguiño, Kate Raca kag iban pa nga nagpagamit sa AFP. Nangin iligan sang pinakasagunson kag mabaskog nga pagpang-guba kag pagpaandam ang SMNI Network nga ginapanag-iyahan sang tinawo ni Duterte kag subong pugante nga si Apollo Quiboloy. Nangin patag man sang ila mapintas kag makama-

matay nga pagpang-guba kag pamahog ang Facebook, Youtube kag iban pa nga plataporma sang *social media*.

Pamahog sa kabuhi, kahilwayan kag seguridad

Sa isa ka desisyon nga ginsulat sadto pang Hulyo 4, 2023, gindeklarar sang Korte Suprema nga ang *Red-tagging* ukon ang malisyoso nga pag-angot sa mga sibilyan sa armado nga kahublagan, ang pamahog sa kabuhi, kahilwayan kag seguridad sang mga biktima sini. Ang desisyon ang kasugpon sa ginpaburan nga petisyon para sa *writ of amparo* ni Siegfred Deduro, anay tiglawas sang Bayan Muna Party-list. Ginsapubliko ang desisyon nga ginsulat ni Associate Justice Rodil V. Zalameda sadto lang Mayo 8.

Ini ang una nga higayon nga ginhatagan sang korte sang ligal nga kahulogan ang konsepto sang *Red-tagging* sa Pilipinas. "Ang pagtatak sa isa ka tawo isip "Red" ukon "Pula" ang masami may kasugpon nga ma-id-id nga sarbeylans, direkta nga pagpang-ipit, kag sa pila ka higayon, sa ulihi kamatayon. Sa pag-angot sa gina-*red-tag* nga mga indibidwal sa mga komunista ukon terorista, nangin target sila sang mga *vigilante*, grupo nga paramilitary ukon bisan sang mga ahente sang estado kag tungod diri madasig mahangpan kung ngaa mahimo mahadlok ang isa ka indibidwal nga ma-*red-tag* nga nagabutang sa katalagman sa ila kabuhi kag seguridad," sulat sang Korte Suprema.

Sandig sa Korte Suprema, mahimo ihatag ang *writ of amparo* sa mga biktima sang *Red-tagging*, amo man sa mga biktima sang "pagpang-guba, pagtatak, kag pagkabig nga maysala paagi sa pag-angot (*guilt by association*) tungod "madali lang mahangpan" ang kahadlok nga mabatyagan sang biktima tuga sini. AB

War games sang US kag Australia sa Pilipinas, nagapadayon

Upisyal na nga natapos ang Balikatan 39-24 sadtong Mayo 10, apang yara pa gihapon sa Pilipinas ang linibo nga mga suldado nga Amerikano para sa ikaduha nga serye sang Salaknib-24 nga una na nga ginlunsar sadtong Abril. Madamo pa sang nagsunod nga mga *war games* ang "malinong" nga ginlunsar sang US sa pungsod. Yara pa gihapon sa pungsod ang mga suldado nga Australian para sa Kasangga *exercise*.

Sadtong Mayo 11, ginlunsar ang Salaknib sa banwa sang Basco, Batanes. Sa tabon sang "port improvement project" ginsugdan sang US Army kag Philippine Army ang paghakot sang bato halin sa Basco Port. Ginatanyag nga "civilian port" ang nasambit nga pantalan nga sa kamatuoran ang nagserbe nga dulungkaan sang mga barko pang-gyera sang US. Dugang ang dulungkaan sa iban pa nga pasilidad nga gintukod sang US sa Chadpidan, Basco kag sa San Rafael, Itbayat kag Mavulis Island.

Kadungan sini, ginsugdan ang Kasangga *war games* sa tunga sang Philippine Army kag Australian Defense Forces nga gintambungan sang 100 ka tropang Pilipino kag 50 ka suldado nga Australian sadtong Mayo 13 sa hedkwarters sang 5th ID sa Gamu, Isabela, nga magadugay tubtob Hunyo 21.

Kabahin sang *war games* nga ini ang pagbaya sang mga *mortar* kag *drone operations* nga nagatuga sang kinagamo sa mga kabalayan, kag "pagbato sa terorismo" nga nagapangu-na nagahatag duot sa pagpamintas sa mga mangunguma kag aktibista.

Samtang, igalunsar sang US ang RimPac *war games* sa nagkalain-lain nga bahin sang Asia kag US halin Hunyo 29 tubtob Agosto 4. Gintawag nga "pinakadako nga *naval war games*" sa bilog nga kalibutan ang RimPac (Rim of the Pacific). Magatambong diri ang Pilipinas.

Kontra-Balikatan 39-24

Sa pagtapos sang Balikatan sadtong Mayo 10, nagsunog sang bandera sang imperyalistang US ang mga nagkalain-lain nga grupo sa atubang sang hedkwarters sang AFP sa Camp Aguinaldo, Quezon City. Gintumod nila ang paglapas sang US sa soberanya sang Pilipinas, mga paglapas sini sa tawhanon nga kinamatarung, kag pag-guyod sa Pilipinas sa ginapadihot sini nga gyera sa kasumpong nga imperyalistang China. Nag-sab-it man sang mga istremer ang mga grupo sa Ilocos Norte sadtong Mayo 6.

Samtang, ginlunsar sang Kabataang Makabayan (KM) sa pungsod Australia kag Katipunan ng mga Gurong Makabayan (Kaguma) ang tagsa-tagsa ka mga aktibidad para sawayon ang Balikatan. Ginpintahan sang KM ang konsulado sang US sa Melbourne sadtong una nga semana sang Mayo.

Samtang, nagsab-it sang dako nga istremer ang mga katapo sang Kaguma sa isa ka taytay sa Malibay, Pasay sadtong Mayo 10. Nakasulat diri ang "Batuan ang imperyalista nga gyera! Isulong ang demokratiko nga rebolusyon sang banwa!"

Ibalik ang 5-tuig nga prangkisa! Nagprotesta ang pila ka gatos ka drayber kag opereytor sang dyip sadtong Mayo 16 sa atubang sang LTFRB sa Quezon City para kundenaron ang kasuguan nga dakpon ang mga wala nagpaidalom sa sapilitan nga konsolidasyon sang mga prangkisa. Ginduso sang mga drayber kag opereytor nga ibalik ang ila 5-tuig nga indibidwal nga prangkisa para sa ila palangabuhian. Sadtong Mayo 14, nagprotesta man sila sa atubang sang Korte Suprema para itulod ang korte nga magpagwa na sang sabat sa ila nga petisyon para ipa-untat ang sapilitan nga konsolidasyon kag implementasyon sang PUVMP.

Lider-mamumugon sang KMU-SMR, ginpangita sa kampo-militar. Naglunsar sang *search mission* ang mga himata ni William Lariosa, gin-abdak nga lider-manggawa sa Southern Mindanao, sadtong Mayo 14. Nagkadto sila sa kampo sang 1003rd IBde sa Davao City pagkatapos sang isa ka tip nga didto gintago si Lariosa. Nagkadto man sila sa panrehiyon nga upisina sang CHR kag DOLE sa Davao City para ipalapit ang kaso sang gin-abdak nga lider.

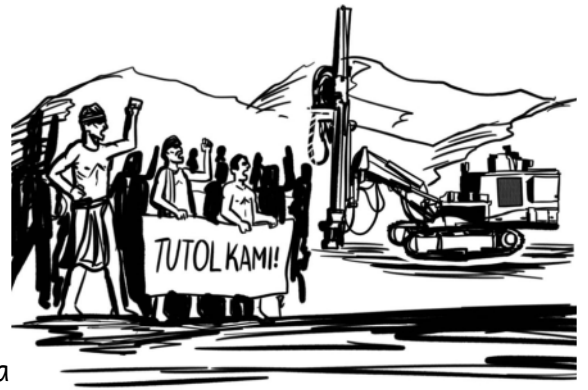
Adlaw sang Mamumugon Pang-ikaayong lawas, gindumdom. Nagmartsa ang mga mamumugon pang-ikaayong lawas sadtong Mayo 7 sa Manila kag Baguio City. Panawagan nila ang makabuhi nga sweldo, seguridad sa trabaho, dugang nga mga tinawo sa ospital, mga kinamatarung sa pamugon kag kinamatarung sang pumuluyong Pilipino sa ikaayong-lawas. Ginlunsar man nila ang mga protesta kag iban pa nga aktibidad sa mga syudad sang Iloilo, Bacolod, kag Cebu, sa Camarines Norte, kag mga rehiyon sang Soccsksargen kag BARMM. Ginpangunahan ang mga ini sang Health Workers United for Wage Increase kag Alliance of Health Workers.

Mga mamumugon sang PLDT, magawelga. Nagboto ang 3,390 sa kabilugan nga 4,041 ka unyonisado nga mamumugon sang PLDT pabor sa pagwelga sa atubang sang indi pagsabat sang maneydsment sa panawagan nga buksan ang negosasyon sa CBA para sa 2024-2027. Ginlunsar nila ang *strike vote* ukon pagboto nga magwelga sadtong Mayo 14 tubtob 15 sa tanan nga sanga kag upisina sang PLDT sa pungsod. Tatlo ka bulan na nga ginhatag sang unyon ang paabot para sa negosasyon apang wala sang sabat kag hungod nga ginapa-atrasar sang kumpanya ang pagsugod sini. Nagprotesta man sila sa DOLE sa Intramuros, Manila sadtong Mayo 13.

73-ektarya nga duta sa Angeles City, ipakigbato. Nagpiket ang mga mangunguma kag residente halin sa Barangay Anunas, Angeles City, Pampanga sa DAR kag Kongreso sadtong Mayo 13 kag 14. Ginpanawagan nila ang pagbawi sa 73-ektarya nga duta sa Sityo Balubad nga ginhugakom sang Clark Hills Properties Corporation. Nagpasaka sang resolusyon sa Kongreso para imbestigaran ang pagpang-agaw sang duta.

Batuan ang operasyon sang Makilala Mines Corporation Inc sa Kalinga

Nagpanawagan ang Cordillera People's Democratic Front (CPDF)-Kalinga sa mga pungsodnon minorya kag mangunguma nga ululupod nga batuan ang operasyon sang Makilala Mines Corporation Inc (MMCI) sa banwa sang Pasil, Kalinga. Ang kumpanya nga ini ang subsidiaryo sang Celsius Resources sang Australia.

Ang pagpamuhunan sang MMCI sa Kalinga ang kasunod sang ginhimong nga pagsubasta ni Ferdinand Marcos Jr sa mga rekurso sang pungsod sa pagbisita niya kasan-o lang sa Australia. Ginhatag sang iya rehimen ang Mineral Production Sharing Agreement (MPSA) sa kumpanya sad-tong Marso. May dulot nga 25 tubtob 50 ka tuig ang ginhatag nga MPSA sa kumpanya.

Ang malapad nga kadutaan nga pagasakupon sang MMCI ang kabahin sang dutang palanublion sang tumandok nga Balatoc. Pagakawatong sang mga operasyon sini ang may 2,500 ektarya nga dutang tumandok.

Pagaminahon sang MMCI ang Maalinao-Caigutan-Biyog (MCB) *mining* deposit sang bulawan kag tanso nga yara sa tupad sang Pasil River. Pagabubuan sang kumpanya sang ₱13 bilyon ang MCB Copper Mining Project para sugdan ang operasyon sini subong nga tuig. Ginalauman nga magasugod nga makaganar ang minahan sa ikaduha nga tuig sang operasyon sini. Ang MCB deposit ang katambi sang Dickson deposit nga una namina sang Batong-Buhay Gold Mines Inc kag sang nagkalain-lain nga kasosyo sini.

Sandig sa MPSA, makabaton ang pungsodnon nga gubyrno sang bahin sa produksyon kabahin ang gamay nga *excise tax* sa produkto nga *mineral* kag *royalty* nga 4%, amo man sang pila ka buhis kag balayran. Magabayad lang ang MMCI sang sinsilyo nga ₱183,000 kada tuig sa local nga gubyrno sang Pasil. Samtang, ginalauman nga makamina ang MMCI sang 2.25 milyon tonelada nga *ore* ukon bato nga mineral sa sugod sang operasyon, kag doble sini sa masunod nga mga tuig.

Pagadal-on sa iban nga pungsod ang produkto nga bulawan kag *copper* nga ginamina sang MMCI sa Kalinga. Igasuplay ini sa mga imperyalista nga pungsod para sa *automation* kag nauso nga "green technology."

Delikado kag mapangwasak

Wala iban nga tuga sa pumuluyo sang Kalinga ang pagmina kundi perwisyo kag malaparan nga pagpangwasak sa duta kag kabukiran. Pagagamiton sang MMCI ang pamaagi nga *sub-level open stoping* (SLOS) kung sa diin magakutkot sang mga *tunnel* nga may kadalumon nga tubtob sa 600 metro. Pagagamiton ang mga *tunnel* nga ini para sa dululungan nga pagkuha sang *ore*.

Igatambak sa mga *tunnel* nga ini ang 78% sang "mine tailings" ukon basura sang naproseso nga *ore* kung matapos na ang operasyon sang mina. Ang iban nga mabilin nga basura ang tuyo sini nga iproseso para kuno kakson ang makahililo nga kemikal kag himuon nga duta nga talamnan ukon pangtambak kontra-baha kag sa konstruksyon. Hamulag naman nga igatukod ang dam nga paga-imbakan sang tubig halin sa mga *tunnel* kag pagproseso sang *ore* nga maga-unod sang tanso, asido kag iban pa nga makahililo nga kemikal.

Maga-agaw sang suplay sang tubig kag kuryente ang minahan. Pagatukuron sini ang isa ka dako nga dam para tipunan sang limpyo nga tubig halin sa Kafacrutan Creek. Maga-agaw ini sang tubig halin sa Pasil River nga nagapanguna nga iligan sang tubig sa Kalinga.

Ma-igo man ang suplay sang kuryente sa Cordillera tungod magakuha sang 12 *megawatts* ang MMCI para

sa mga operasyon sini. Magluwas sa pagkuha sang National Grid, magakuha ang kumpanya sang kuryente sa apat pa ka ginatukod nga proyekto pangkuryente sa Kalinga.

Sa babaw sang duta, 31.83 ektarya naman ang pagasakupon sang mga upisina, planta kag iban pa nga pasilidad.

Pagatukuron sang estado ang Lubuangan-Batong Buhay-Abra Road nga may kalabaon nga 85.5 kilometro para sa kapuslanan sang MMCI. Diri i-agi ang naproseso nga tanso nga pagadalhon sa mga dulungkaan sang Salomague, Cabugao kag San Esteban, mga banwa sa Ilocos Sur.

Kasabwat sang MMCI ang reaksyunaryo nga gubyrno sa pagpadasig sa proseso para mabuksan na ang minahan. Katimbang ang National Commission on Indigenous Peoples (NCIP), ginabuak sini kag ginapaway ang mga pungsodnon minorya kag ginapunggan sila nga mag-isa para batuan ang minahan. Pareho sang madamo nga kaso sa bilog nga pungsod, ginamanipula sang NCIP ang mga tumandok agud libutan ang ginapangayo sang laye nga "Free, Prior, and Informed Consent" ukon permiso sang komunidad bag-o maka-opereyt ang mga kumpanya sa mina.

Nagaserbe nga gwardya sang minahan ang mga yunit sang militar kag pulis. Ginalunsar sa mga kabukiran sang Kalinga ang malaparan nga operasyon kombat sa tabon sang kontra-insurhensya para sumpuon ang pagpamatok sang pumuluyo sa proyekto.

Halin sa primer sang CPDF-Kalinga ang angot sa MMCI.

AB

Mga minero sa Benguet, nagbarikada

NAGBARIKADA ANG MGA minero sang Dontog-Manganese Pocket Miners Association (DOMAPMA) batuk sa dako nga kumpanya sa mina nga Benguet Corporation, Inc. (BCI) sa Sityo Dalicno, Barangay Ampucao, Itogon, Benguet sadtong Mayo 13. Ang barikada ang kabahin sang ila paghimakas para pangapinan ang ila kinamatarung sa duta kag palangabuhian batuk sa sapilitan nga pagpang-agaw sang BCI sa mga *pocket mine* sang DOMAPMA kag indi makatarunganon nga pagpataas sang arkila sang mga kagamitan pangmina.

Sa sugo sang BCI, ginbawalan sang lokal nga mga ahensya sang gubyerno ang ginagmay nga operasyon sang mina sang DOMAPMA tungod sa hambalanon sang "regulasyon" kag "isyu pangkinaiyahan" nga tuga kuno sang operasyon. Nagapati ang mga minero nga rason lamang ini para makasulod ang BCI sa lugar.

Yara sa 500 tubtob 1,000 ka mamumugon ang mawad-an sang palangabuhian sa ilegal nga pagpa-untat sang ila nga palangabuhian. Apektado man ang pagpangabuhi sang mga tumandok sa komunidad kag mga katambi nga barangay, kag mangin sa iban nga prubinsya sa Cordillera kag Cagayan Valley nga diri nagatrabaho.

Bag-o pa man ginpa-untat ang operasyon sang ginagmay nga minahan, ginsulay na sang BCI nga ilusot ang ila operasyon sa erya sang DOMAPMA upod ang pila ka bahin sang mga barangay sang Ampucao kag Virac. Ginkasabwat sang kumpanya ang National Commission on Indigenous Peoples para iratsada kag dayaon ang mga dokumento para sa espesyal nga permit. Gintuyo nila nga palibuton ang proseso sang pagkuha sang Free, Prior, ang Informed Consent halin sa mga tumandok sa lugar.

Bag-o pa sini, nagtigayon na sang barikada batuk sa mapang-abuso kag makawat nga BCI ang iban pa nga mga residente sang Barangay Ampucao sadtong Abril. Duso nila nga himuon mas barato ang bili sang mga kagamitan pangmina nga ginapa-arkilahan sa ila.

Wala gihapon hustisya sa Marawi City

PILA KA SEMANA BAG-O ang ika-7 ka tuig nga anibersaryo sang pagpamomba sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa Marawi City, naglunsar sang hublag protesta ang mga residente diri para iduso ang tuman na nga natrasar nga hustisya. Sadtong Mayo 13, nagtipon sa Rizal Park sa syudad ang mga residente nga tubtob subong wala pa nakabalik sa ila mga komunidad.

Ginsaway nila ang pagpangbarat sang Marawi Compensation Board (MCB) sa nagakadapat nila nga mabaton nga kumpensasyon ukon bayad danos para liwat matukod ang nawasak nila nga mga balay kag propedad. Sa baylo nga ihatag sa ila ang nagaka-igo nga pondo, nagpagwa sang bag-o nga "pamaagi" sang pagsuma sang kahalitan ang MCB kung sa diin ginbuhin ang "depreciation cost" (nabuhin nga bili sang ginapanag-iyahan tungod sa pagligad sang panahon ukon pagkaguba) sang mga propedad. Mas daan ang istruktura, mas dako ang buhin kag sa amo mas gamay ang kumpensasyon. Sa idalom sini, awtomatiko nga buhin sang 60% tubtob 85% ang gintalana nga kumpensasyon sang isa ka *claimant* kung minimum nga 10 ka tuig ini nga nakatindog bag-o bombahan sang AFP.

Kabaliskaran ini sa una nga gintalana nga proseso sang Implementing Rules and Regulations (IRR) sang Marawi Siege Victims Compensation Act. Gintalana sa laye nga ini ang kumpensasyon base sa "fair market value" (ukon presyo sa merkado) nga resulta sang mga konsultasyon sa mga *claimant*, ukon sa "replacement cost" ukon "repair cost" sang mga lubos nga nawasak ukon may bahin nha naguba nga mga balay ukon bilding pangkultura kag komersyal. Wala sang awtoridad ang MCB nga bag-uhon ang mga istandard sang pagsuma nga nahan-ay na sa laye, base sa mga nagprotesta.

Ginabulubanta nga kinahanglanon magtigana ang pungsodnon nga gubyerno sang indi magnubo sa ₱5 bilyon kada tuig para mabayaran ang tanan nga kahalitan sang AFP. Lima ka tuig lang nga magaluntad ang MCB, kag pagkatapos sini wala na sang mabaton ang mga biktima.

68 ektarya nga duta, nadaog sang mga mangunguma sang Tinang

UPISYAL NA NGA GINKILALA sang reaksyunaryo nga gubyerno ang pagpanag-iya sang 90 ka mangunguma nga katapo sang Malayang Kilusang Samahan ng mga Magsasaka ng Tinang (Makisama-Tinang) sa 68 ektarya nga duta sa Hacienda Tinang sa Conception, Tarlac sadtong Mayo 8. Bunga ini sang tatlo ka dekada nga paghimakas para sa duta kag liwat nila nga paglunsar sang kampanya nga pagbawi sa duta sa porma sang bungkalan sadtong Hunyo 2022.

Gintugyan sang Department of Agrarian Reform ang Certificate of Land Ownership Award sa mga taga-Tinang pagkatapos pila ka sulit ini nga gin-atras sa atubang sang tuman ka damo nga serye sang mga protesta, dayalogo kag kampuhan.

"Nag madinalag-on kami tungod sa amon ululupod nga paghulag nga lab-uton ang amon kinamatarung kag katarungan. Kung wala man kami naghiliugyon kag nanindugan, bisan gali yara sa habig namon ang husto, indi gid pag ihatag sang lubos ang kinamatarung. Kinahanglan gid ini nga ipakigbato," base kay Alvin Dimarucut, pangulohan sang Makisama-Tinang.

Kadungan sang lubos nga pagtugyan sang titulo sang duta, ginduso man sang mga mangunguma ang pagbasura sa tanan nga mga kaso nga ginpasaka batuk sa Tinang 83 pareho sang *obstruction of justice, usurpation of property rights, human trafficking, kag child exploitation*. Ang Tinang 83 ang mga mangunguma kag ila tagasuporta nga gin-aresto samtang nagalunsar sang bungkalan sadtong Hunyo 2022.

"Limpyo" nga enerhiya sa Batangas, mahigko nga kuluhaan sang kwarta

Tungod sa duna nga manggad sang prubinsya sang Batangas kag bentaha nga pwesto sini sa pungsod kag rehiyon, ginalawayan ini sang dalagko nga mga negosyante kag dumuluong.

Pila ka tuig na nga ginawakal sang reaksyunaryo nga estado ang pagbuhin sang pagsandig sa *fossil fuel* (lana kag karbon) isip ginakuhaan sang enerhiya sang pungsod. Sa idalom sang rehimen Duterte, nagsugod nga ibukas ang pungsod sa dumuluong nga tigpamuhunan sa enerhiya nga *renewable* (wala nakasandig sa lana kag karbon) kag limpyo (wala nagatuga sang polusyon ukon higko). Sa idalom sang rehimen Marcos, gintugutan sini ang 100% nga dumuluong nga pagpanag-iyang sang amo nga mga pasilidad.

Husto kag makatarunganon ang duso sang madamo nga sektor sang katilingban para sa limpyo nga enerhiya para matipigan ang kinaiyahan kag masalbar ang kalibutan halin sa *climate change*. Apang indi ini ang katuyuan sang mga dumuluong nga kumpanya kag kahimbon nila nga mga burgesya kumprador, pati na mga burukratakapitalista, nga madasig nakisakay sa tulod para sa enerhiya nga *renewable*.

Sa bilog nga pungsod, pipila ka pamilya kag kumpanya lang ang nagapanag-iyang sa mga planta nga nagatuga kag nagasuplay sang kuryente, gamit ang hangin, tubig, karbon kag *liquefied natural gas* (LNG). Sa Bata-

ngas, may mga pasilidad ang mga Ayala kag mga Aboitiz kag mga negosyante nga sila ni Manny V. Pangilinan (MVP), Ramon Ang kag Enrique Razon Jr. Diri man nakabase ang bata ni Sen. Loren Legarda nga si Leandro Leviste nga nagapanag-iyang sang Solar Philippine Power Project Holdings Inc. (SPPPHI). Pamilya Tan naman ang may uyat sang Citicore Solar Power Plant sa Tuy nga nagasuplay sang kuryente sa Emperador kag Tanduary Distillery sa Balayan kag Lian.

Sadtong 2016, ginhan-ay ni Leviste sa 160 ektarya nga dutang patag sa Calatagan ang pinakauna nga *solar farm* sang SPPPHI. Sadtong 2023, ginbakal nila Razon kag Leviste ang duha pa ka *solar farm* sa Batangas. Tuyo nila nga itukod ang pinakamalapad nga *solar farm* nga magasakop sa prubinsya, Nueva Ecija kag Bulacan.

Sadto man Disyembre 2023, ginbalita ni Pangilinan ang pagkapoto sang Roxaco Land Corporation sa Nagsugbu. Kadungan sini, bahin nga ginisira ang Central Azucarera Don Pedro Inc (CADPI)-ang isa sa duha ka asukarera sa prubinsya kag ikaduha sa pinakadalagko sa pungsod.

Pagdangat sang tuig 2024, nalandad ang kabangdanan sa desisyon ni Pangilinan nga nagtay-og sa palangabuhian sang linibo ka Batangueño nga nagatubo. Gin-

anunsyo niya sadtong Marso nga ginbakal niya ang Solar Phil New Energy Corporation (SPNEC), isa ka kumpanya sa idalom sang SPPPHI ni Leviste. Kabaylo sini, ginbaligya niya kay Leviste ang ROXACO. Paborable kay Leviste ang malapad kag patag nga katubhan sang Hacienda Roxas para sa iya nga *solar farms*.

Permi ginawakal sang mga burgesya nga ini ang handum nga magtuga sang barato nga kuryente para sa pungsod apang kabaliskaran ang reyalidad sini. Ilabi nga nagtaas ang presyo sang kuryente tungod monopolisado sang pipila ang merkado. Ang may control sa suplay ang amo man may control sa distribusyon.

Linibo ang mga mangunguma kag mangingisda ang mapalayas halin sa ila mga lugar para lang sa ila planta kag pasilidad. Kabahin diri ang 26,000-ektarya nga *geothermal powerplant* sang Aboitiz sa San Juan, Lobo, Rosario kag Taysan, ang 10,000-ektarya nga *solar farm* ni Leviste kag Razon sa natundan nga bahin sang Batangas.

Magasulod pa sa eksena ang plano nga *wind powerplant* sang Basic Energy nga magasakop sa 2,835-ektarya nga duta sa tambing sang dagat sang Balayan kag Calatagan nga ginapanag-iyahan ni Ramon Villavicencio. Amo man ini nga planta ang plano nga itukod sa tunga sang mismo dagat sang Mabini sang Philippine National Oil Company.

Sa pagpinalumbaanay sang mga kumpanya nga ini nga itukod ang tagasa nila ka pasilidad, ginalapakan nila ang kaayuhan sang tuman kadamo nga pumuluyong Batangueño nga ginapalayas sa ila mga puluy-an, duta kag palangabuhian. Dugang pa ang pagkawasak sang kinaiyahan tungod sa iresponsable nga pagbungkag sang tupad baybay kag pagkahilo sang mga manggad sa tubig sa Verde Island Passage.

69%

tsansa nga magalubag na ang subong nga El Niño sa Pilipinas padulong sa **La Niña** halin Hulyo tubtob Setyembre.

Ginakinaiyahan ini sang saku kag baskog nga pag-ulan nga magadala sang mga pagbaha, ilabi na sa nasidlanan nga bahin sang pungsod.

Ginkuhaan: PAGASA

63.6%

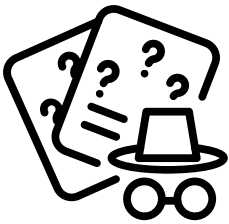
ginhagmak sang isip sang dumuluong nga kumpanya nga nagpasalig nga mamuhunan sa mga *export-processing zone* sa Pilipinas sa una nga kwarto sang 2024, kumpara sa pareho nga panahon sadtong 2023.

Kabaliskaran ini sa ginapabugal ni Marcos nga mga nakuha nga "komitment" halin sa pagpanglugayawon niya sa iban nga pungsod.

Ginkuhaan: Philippine Statistics Authority

70%

gintaas sang kaso sang *cybercrime* sadtong 2023 kumpara sa 2022, kabaliskaran sa mga pasalig sang **SIM Card Registration Law** nga ginpasar sadtong Oktobre 2022.

Mayorya sang mga kaso ang *online scam*, nga nagdoble halin 7,203 sa 2022 padulong 14,030 sa 2023.

1.6 terabytes

kadakuon sang **data** nga nakawat sang mga **online hacker** sini nga Mayo sa mga kompyuter sang **Philippine National Police** nga nagadetalye sang personal nga impormasyon sang **589,615 indibidwal nga nagparehistro sang ila nga pusil.**

Ang insidente ang ulihi lang sa madamo nga kaso sang pagbuslot sa mga pampubliko nga database nga uyat sang mga ahensya sang estado nga nagalantad sang sensitibo nga mga impormasyon sang pumuluyo.

1 SA TAGSA KA 3

batang Pilipino ang **kuribod** tungod sa sobra nga malnutrisyon kag kawad-on sang akses sa **kalidad nga serbisyo pambata.**

Ginkuhaan: PIDS-Edcom 2

May 27, 1999

Naratipikahan sang Senado sang Pilipinas ang Visiting Forces Agreement (VFA) para hatagan ligwa ang paggwa-sulod sang mga tropang Amerikano kag wala pugong nga pagsulod sang ila nga mga eroplano kag barko nga pang-gyera sa duta, dagat kag kahawaan sang pungsod.

Samtang ginakabig ini nga tratado sang Pilipinas, isa lang ini ka *executive agreement* (EA 199) sa US.

May 16, 1966

ginlunsar ang Great Proletarian Cultural Revolution sa China sa idalom sang pagpamuno ni Mao Zedong kag mga komunista nga Chinese. Pagkasunod nga napulo ka tuig, minilyon ka pamatan-on kag pumuluyo sang China ang naghulag para isikway ang modernong rebisyonismo, batuan ang tuyo sang pila nga ibalik ang China sa banas sang kapitalismo, kag pabaskugon ang sosyalismo sa China.

Naperdi ang GPCR sang manginbabaw ang mga sentrista-makatuo nga elemento sa sulod sang Partido komunista sadtong 1976. Ginbungkag nila ang mga komuna, ginbalik sa pribado nga pagpanag-iya ang duta, ginsapribado ang madamo nga pampubliko nga empresa kag ginbuksan ang ekonomya sa pagpangawat sang imperyalistang US.

Pagpamomba, pag-aresto kag kapintas militar kag pulis

Sa nagligad nga mga semana, wala untat ang terorismo sang estado sa idalom sang rehimen Marcos. Nalista ang mga kaso sang pagpamomba, iligal nga pag-aresto kag pagpang-ipit sa pagkaso sang "terrorism financing" batuk sa mga demokratiko nga organisasyon kag sektor.

Pagpamomba. Naghulog sang 10 ka bomba ang mga *jet fighter* sang Philippine Air Force sa mga barangay sang Peñablanca, Cagayan sadtong Mayo 10 sang alas-2 sang kaagahon. Nagtupa ini sa Sityo Ebi, Lapi kag katambi nga mga barangay. Nabatian ang makalilisang nga mga palupok, istraping kag pagpalupad sang *jet fighter* tubtob sa mga banwa sang Bagao, Enrile, Amulung kag sa Tuguegarao City. Indi magnubo sa 690 ka pamilya ang napilitan nga magbakwit tungod sa terorista nga pag-atake sang militar sa mga komunidad.

Pag-aresto. Gin-aresto sadtong Abril 21 sang mga suldado ang 4-bulan nga nagabusong nga Dumagat-remontado nga si Manilyn dele Cruz. Ginpasibangdan siya nga katapo sang Bagong Hukbong Bayan (BHB), kag ginpasakaan sang sampaw-sampaw nga kasong criminal. Bag-o dakpon, na-igo siya sang bala halin sa patarasak nga pagpaniro sang mga suldado sa kubo nga iya ginadayunan upod ang pamilya sa Sityo Pinamaypayan, Barangay Umiray, Dingalan, Aurora.

Sa Taguig City, ginhukman kag ginpriso sadtong Mayo 16 sa kaso nga rebelyon ang NGO *worker* nga si Maria Salome Crisostomo-Ujano, 67 ang pang-edaron. Gindalahig si Ujano sa isa ka engkwentro sang BHB kag mga suldado sa Quezon nga nahitabo sadtong Nobyembre 2005.

Sa Cebu City, ginpa-aresto sadtong Mayo 13 ang 26 ka subong kag daan nga mga tinawo sang Community Empowerment Resource Network (Cernet) Inc (kabahin ang tatlo ka patay na) kag isa ka lider-mamumugon sa kaso nga "terrorism financing." Ginapasibangdan ang organisasyon sang pagpondo sa BHB-South East Negros. Nagpyansa ang mga biktima para temporaryo nga mahilway.

Pagpaulan sang bala. Nagpaulan sang bala ang 94th IB sa Barangay Carol-an, Kabankalan City, Negros Occidental sadtong Mayo 6 nga ginpagwa sini nga isa ka engkwentro. Tungod sa pagpaniro, nagbakwit ang masobra 480 ka residente sang Sityo Tagoc, Bobon, kag Matampa sang Barangay Carol-an. Kabahin sa napilitan nga magbakwit ang 146 ka bata kag 14 ka mga tigulang.

Kapintas sa mga kababainhan. Ginpahublas ang mga asawa nga babaye sang mga detenido pulitikal nga nagbisita sa National Bilibid Prison sadtong Abril 21. Isa sa ila ang 10 ka beses nga ginpatuwad sang isa ka upisyal sang prisohan. Sa rason nga pagpangita sang iligal nga droga, masami ginapatuwad kag ginalantaw ang pribado nga bahin sang mga babaye nga nagabisita sa prisohan.

Pagpang-ipit. Ginpahog kag gin-ipit sang mga ahente sang 10th ID si Ricardo Baron, 71, organisador sang Transmission-Piston sadtong Mayo 9 sa Agdao, Davao City. Duha ka oras siya nga "ginhinun-anon" sang mga ini kag "ginpasungka."

Sa Ilocos Norte, arbitraryo nga ginkumpiskar sang lokal nga pulis ang mga *questionnaire* sang Alyansa ng mga Magsasaka sa Ilocos Norte (AMIN) nga nagahibalo sa kahimtangan sang komunidad subong nga panahon sang El Niño sa Barangay Puzol, Pinili sadtong Mayo 10. Base sa AMIN, nagkadto ang mga upisyal sang pulis sa balay sang isa ka residente sang barangay kung sa diin ginkumpiskar ang mga dokumento. AB

Al Nakba, gindumdom sa tunga sang brutal nga kampanyang henosidyo sang Zionistang Israel sa Palestine

KADUNGAN SANG MINILYON NGA pumuluyo sa kalibutan nga nagpati-gayon sang mga hublag isip pagpakig-isa sa mga Palestino, nagmartsa padulong embahada sang Israel sa Bonifacio Global City (BGC) sa Taguig City ang mga pamatan-on kag iban pa nga sektor sadtong Mayo 15. Liwat nila nga ginkundenar ang henosidyo sang US kag Israel sa Gaza, ilabi na ang pagpanglusob sang mga ini sa Rafah, ang gintawag nga "ulihing sangtawaryo" sang ginatos ka linibo nga Palestino.

Gintuyo nga bungkagon sang mga pulis kag mga gwardya sang BGC ang protesta, kabangdanan sang pagkapilas sang 15 ka ralyista.

Nagtigayon sang hamulag nga protesta sa Quezon City ang iban nga grupo nga progresibo kag pungsod-non-demokratiko pagkahapon.

Kaugyon ang mga hublag sa internasyunal nga panawagan para dumumdom ang ika-76 anibersaryo sang Al Nakba (Ang Kalalat-an) kung sa diin una nga mapintas nga ginpalayas sang Zionista nga kahublagan ang mga Palestino sa ila duta para itukod ang estado sang "Israel." Sa bilog nga kalibutan, ginpasingki sang pumuluyo ang mga kahublagan batuk sa Zionistang Israel sa atubang sang wala untat nga pagpamomba kag pagpang-atake sini sa Gaza. Kabahin diri ang pagbuylo sang mga protesta sang estudyante sa masobra 100 ka dalagko nga unibersidad sa US, amo man sa France kag Australia.

Sandig sa mga nagprotesta, ang subong nga nahitabo nga henosidyo sa Gaza ang tuman ka lala sa Nakba sang 1948 kag sa amo dapat indi mag-untat ang pumuluyo sa bilog nga kalibutan agud nga ma-untat na ini.

Halin sang Oktobre 7, 2023, masobra 38,000 Palestino na ang napatay sang US-Israel sa Gaza, kag masobra 2 ka milyon na ang nawad-an sang puluy-an kag napalayas sa ila mga komunidad.